

OBSAH

PREDHOVOR.....	10
ÚVOD	11
1 DRUHY VALIVÝCH LOŽÍSK A TRENDY ICH VÝVOJA	13
1.1 Trendy vývoja valivých ložísk	14
1.2 Guľkové valivé ložiská	15
1.2.1 Jednoradové guľkové ložiská	15
1.2.2 Jednoradové guľkové ložiská s kosouhlým stykom.....	16
1.2.3 Dvojradové guľkové ložiská s kosouhlým stykom	17
1.2.4 Dvojradové guľkové naklápacie ložiská	17
1.2.5 Axiálne guľkové ložiská	18
1.2.6 Špeciálne guľkové ložiská.....	19
1.3 Valčekové ložiská	22
1.3.1 Jednoradové valčekové ložiská	22
1.3.2 Dvojradové a viacradové valčekové ložiská	23
1.3.3 Axiálne valčekové ložiská.....	24
1.4 Ihlové ložiská	26
1.4.1 Jednoradové a dvojradové ihlové ložiská.....	26
1.4.2 Axiálne ihlové ložiská.....	27
1.4.3 Špeciálne ihlové ložiská	27
1.5 Súdkové valivé ložiská.....	28
1.5.1 Jednoradové súdkové ložiská	28
1.5.2 Dvojradové súdkové ložiská	28
1.5.3 Axiálne súdkové ložiská.....	29
1.6 Kuželíkové valivé ložiská	30
1.6.1 Jednoradové kuželíkové ložiská.....	30
1.6.2 Dvojradové (viacradové) kuželíkové ložiská	30
1.6.3 Axiálne kuželíkové ložiská	31
2 ROZMERY, PRESNOSŤ A OZNAČOVANIE VALIVÝCH LOŽÍSK	32
2.1 Rozmery ložísk.....	32
2.2 Označovanie ložísk	33
2.3 Presnosť hlavných rozmerov ložísk	36

2.4	Presnosť chodu ložísk	37
2.5	Stupeň presnosti valivých ložísk	39
3	KINEMATIKA VALIVÝCH LOŽÍSK.....	40
3.1	Kinematika radiálneho ložiska	40
3.2	Kinematika axiálneho ložiska	42
4	VNÚTORNÁ VÔĽA VALIVÝCH LOŽÍSK	43
4.1	Radiálna vôle valivého ložiska	43
4.2	Axiálna vôle valivého ložiska.....	44
5	VÝPOČET ZAŤAŽENIA LOŽÍSK	47
5.1	Určenie zaťaženia ložísk v ozubených prevodoch	49
5.1.1	Výpočet vonkajších síl	49
5.1.2	Určenie síl v ozubení.....	51
5.2	Určenie zaťaženia ložísk v remeňových prevodoch.....	52
6	KONTAKT PRUŽNÝCH TELIES	53
6.1	Bodový kontakt	53
6.1.1	Kontaktné napätie.....	53
6.2	Priamkový kontakt	56
7	ROZLOŽENIE SÍL V LOŽISKU	59
7.1	Sily v radiálnom ložisku.....	59
7.2	Výpočet maximálneho zaťaženia valivého telesa	62
7.2.1	Maximálne zaťaženie jednoradového radiálneho ložiska	62
7.2.2	Maximálne zaťaženie guľkového ložiska s kosoúhlym stykom	62
7.2.3	Maximálne zaťaženie axiálneho ložiska	63
7.2.4	Uloženie v dvoch radiálnych ložiskách.....	64
7.2.5	Uloženie vo dvoch radiálnych ložiskách s jedným kosouhlým kontaktom	64
7.2.6	Uloženie v jednosmernom axiálnom ložisku a v radiálnom ložisku.....	65
7.2.7	Uloženie v dvojradových symetrických ložiskách s kosouhlým kontaktom	66
8	ÚNOSNOSŤ A TRVANLIVOSŤ VALIVÝCH LOŽÍSK	67
8.1	Vplyv rozdelenia zaťaženia na únavovú trvanlivosť	67
8.1.1	Vplyv radiálnej vôle	67
8.2	Statická únosnosť	68
8.2.1	Najvyššie statické namáhanie ložiska	69

8.3	Dovolené axiálne zaťažene valčekových ložísk.....	70
9	EKVIVALENTNÉ DYNAMICKÉ ZAŤAŽENIE	72
9.1	Výpočet ekvivalentného zaťaženia pri kombinovanom zaťažení	72
9.1.1	Radiálne ložiská	72
9.1.2	Axiálne ložiská.....	77
10	TECHNIKA MAZANIA VALIVÝCH LOŽÍSK	79
10.1	Vol'ba maziva	82
10.2	Mazanie plastickými mazivami.....	83
10.2.1	Druhy plastických mazív.....	84
10.2.2	Vybrané plastické mazivá pre valivé ložiská	86
10.3	Technika mazania olejom.....	87
10.3.1	Minerálne oleje.....	87
10.3.2	Syntetické oleje	88
10.3.3	Prísady olejov	88
10.3.4	Spôsoby mazania olejom.....	89
10.3.5	Mazanie pevnými mazivami	95
11	TESNENIE VALIVÝCH LOŽÍSK.....	97
11.1	Bezdotykové tesnenie.....	97
11.2	Trecie tesnenie.....	99
11.2.1	Tesnenia plstenými krúžkami.....	99
11.2.2	Tesnenie pružnými krúžkami	100
11.2.3	Tesnenie upchávkové	101
12	LÍCOVANIE LOŽÍSK	102
13	VOL'BA VALIVÝCH LOŽÍSK.....	107
13.1	Vplyv zaťaženia	107
13.2	Vplyv frekvencie otáčania.....	108
13.3	Vplyv prevádzkovej teploty	108
13.4	Presnosť chodu	109
13.5	Hlučnosť uloženia	110
14	ULOŽENIE VALIVÝCH LOŽÍSK – KONŠTRUKCIA	111
14.1	Rozmerová a tvarová presnosť a presnosť polohy protikusov.....	115
14.2	Vodiace a voľné ložisko.....	116

14.3	Kreslenie valivých ložísk	121
15	MONTÁŽ A DEMONTÁŽ VALIVÝCH LOŽÍSK	127
15.1	Montážny postup	128
15.1.1	Montáž ložísk s valcovou dierou.....	128
15.1.2	Montáž ložísk s kužeľovou dierou	131
15.1.3	Montáž ložísk pomocou tlakového oleja.....	134
15.2	Demontáž valivých ložísk	135
15.2.1	Demontáž malých ložísk	136
15.2.2	Demontáž veľkých ložísk.....	137
15.2.3	Demontáž ložísk s tlakovým olejom	138
15.2.4	Sila potrebná na nalisovanie a sťahovanie ložiska.....	138
16	POŠKODENIE VALIVÝCH LOŽÍSK	140
16.1	Odlupovanie povrchu – pitting.....	141
16.1.1	Únava materiálu	141
16.1.2	Axiálne zaťaženie.....	142
16.1.3	Vplyv nepresnosti tvaru úložných plôch.....	143
16.1.4	Vplyv nesúosovosti	143
16.1.5	Nevhodná voľba presnosti čapu, alebo úložnej diery v telese	143
16.1.6	Vplyv nevhodnej montáže, alebo konštrukcie uloženia.....	144
16.2	Trhliny a lomy	144
16.3	Otlaky a ryhovanie	145
16.4	Odieranie	145
16.5	Ryhovanie spôsobené elektrickým prúdom	146
16.6	Korózia	146
16.7	Poškodenie klietky	147
16.8	Iné možné poškodenia ložísk	147